

GENERALINIO ADVOKATO

JÁN MAZÁK IŠVADA,

pateikta 2008 m. birželio 5 d.¹

I — Įvadas

1. Šią bylą pagal EB 228 straipsnį iškėlė Komisija. Ji teigia, kad Prancūzijos Respublika neįvykdė 2004 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*². Iš pradžių Komisija prašė skirti Prancūzijos Respublikai 366 744 eurų periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* dieną nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo. Be to, Komisija prašo paskirti Prancūzijos Respublikai sumokėti vienkartinę sumą.

2. Byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) priimtame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad, per nustatytą terminą nepriėmusi 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panai-

kinančios Tarybos direktyvą 90/220/EEB³ nuostatas, kurios skiriasi nuo 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyvos 90/220 dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką⁴ nuostatų ar jas papildo, į nacionalinę teisę perkeliančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 2001/18.

3. Direktyva 2001/18 siekiama derinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus bei apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką tada, kai bet kokiais tikslais, išskyrus pateikimo rinkai Bendrijos teritorijoje, į aplinką apgalvotai išleidžiami genetiškai modifikuoti organizmai (toliau – GMO) ir kai Bendrijoje rinkai pateikiami genetiškai modifikuoti organizmai kaip atskiri produktai ar esantys kituose produktuose⁵.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — Byla C-419/03, sprendimas neskelbtas Rinkinyje (OL C 228, 2004, p. 15).

3 — OL L 106, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 77.

4 — OL L 117, p. 15.

5 — Žr. Direktyvos 2001/18 1 straipsnį.

II — Teisinis pagrindas

c) peržiūri pranešime nurodytas priemones.

A — Direktyva 2001/18

4. Direktyvos 2001/18 8 straipsnyje „Pakeitimai ir nauja informacija“ numatyta:

„1. Jeigu po to, kai kompetentinga institucija davė raštišką sutikimą, apgalvotai išleidžiant į aplinką GMO ar GMO kombinaciją, yra daromi bet kokie pakeitimai ar atsiranda nenumatytų pasikeitimų, dėl kurių galėtų kilti neigiamų padarinių, susijusių su žmonių sveikatai ir aplinkai keliamą rizika, arba jei apie tokią riziką gaunama naujos informacijos tuo metu, kai pranešimą nagrinėja valstybės narės kompetentinga institucija, arba po to, kai toji institucija jau yra davusi savo raštišką sutikimą, pranešėjas nedelsdamas:

2. Jei šio straipsnio 1 dalyje minėta kompetentinga institucija gauna informacijos apie galimus sunkius padarinius, susijusius su žmonių sveikatai ir aplinkai keliamą rizika, arba susiklosčius šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms aplinkybėms, kompetentinga institucija įvertina tokią informaciją ir leidžia su ja susipažinti visuomenei. Ji gali pareikalauti, kad pranešėjas pakeistų apgalvoto išleidimo į aplinką sąlygas, jį sustabdytų arba visiškai nutrauktų ir apie tai praneštų visuomenei.“

5. Direktyvos 2001/18 19 straipsnyje „Sutikimas“ nurodyta:

a) imasi būtinų priemonių žmonių sveikatai ir aplinkai apsaugoti;

b) iš anksto arba iš karto, gavęs naujos informacijos arba sužinojęs apie nenumatytą pakeitimą, informuoja kompetentingą instituciją apie visus pakeitimus;

„1. Nepažeidžiant kituose Bendrijos teisės aktuose nustatytų reikalavimų, naudoti GMO kaip atskirą produktą ar esantį kitam produkte visoje Bendrijos teritorijoje vėliau nepateikiant kito pranešimo galima tik tada, jei buvo duotas raštiškas sutikimas pateikti tą produktą į rinką <...>.

2. Pranešėjas gali pradėti teikti GMO į rinką tik gavęs kompetentingos institucijos raštišką sutikimą pagal 15, 17 ir 18 straipsnius ir laikydamasis visų tame sutikime numatytų sąlygų <...>“

Valstybė narė nedelsdama informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares apie veiksmus, kurių buvo imtasi pagal šį straipsnį, ir pagrindžia savo sprendimą pateikdama rizikos aplinkai įvertinimo apžvalgą, kurioje nurodo, ar turėtų būti keičiamos sutikimo sąlygos ir kaip arba ar turėtų būti nutrauktas sutikimo galiojimas ir tam tikrais atvejais pridėdama naują ar papildomą informaciją, kuria ji rėmėsi priimdama sprendimą.“

6. Direktyvos 2001/18 23 straipsnio „Apsaugos sąlyga“ 1 dalyje nustatyta:

7. Pagal Direktyvos 2001/18 34 straipsnį:

„1. Jei valstybė narė, remdamasi nauja ar papildoma informacija, gauta po to, kai buvo duotas sutikimas, galinčia paveikti rizikos aplinkai įvertinimą arba pakartotinį turimos informacijos įvertinimą, remiantis naujomis ar papildomomis mokslo žiniomis, turi svarbių priežasčių manyti, kad GMO kaip atskiras produktas ar esantis kitame produkte, apie kurį buvo tinkamai pranešta ir kurį pateikti į rinką pagal šią direktyvą buvo duotas raštiškas sutikimas, kelia riziką žmonių sveikatai ar aplinkai, toji valstybė narė gali laikinai apriboti arba uždrausti tokio GMO kaip atskiro produkto ar esančio kitame produkte naudojimą ir (arba) pardavimą savo teritorijoje.

„1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2002 m. spalio 17 d., įgyvendina šią direktyvą. <...>“

8. Direktyvos 2001/18 36 straipsnyje nurodyta:

Valstybė narė užtikrina, kad didelės rizikos atveju būtų taikomos tokios padarinių likvidavimo priemonės, kaip GMO pateikimo į rinką sustabdymas ar nutraukimas, įskaitant visuomenės informavimą.

„1. 2002 m. spalio 17 d. Direktyva 90/220/EEB panaikinama.

2. Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir aiškinamos pagal VIII priede pateiktą koreliacijos lentelę.“

10. Kodekso III antraštinės dalies V skyriuje esančiame L535-2 straipsnyje numatyta:

B — *Nacionalinės teisės aktai*

9. Prancūzijos aplinkos kodekso (toliau – Kodeksas) L533-6 straipsnyje numatyta:

„I. Kiekvienu atveju, kai tai pateisinama atsižvelgiant į naujai atliktą rizikos, kurią genetiškai modifikuotų organizmų buvimas gali kelti visuomenės sveikatai ar aplinkai, vertinimą, administracinė valdžios institucija leidimą turinčio asmens ar genetiškai modifikuotus organizmus turinčių asmenų sąskaita gali:

1) sustabdyti leidimo galiojimą, kol bus gauta daugiau informacijos, ir prireikus nurodyti pašalinti produktus iš prekybos arba uždrausti jų naudojimą;

„Kitų Europos Sąjungos valstybių narių pagal šiose valstybėse priimtus teisės aktus ar kitų Europos ekonominės erdvės susitarimo Susitariančiųjų Šalių pagal 1990 m. balandžio 23 d. Direktyvą 90/220/EEB išduoti leidimai yra laikomi pagal šį skyrių išduotais leidimais.

2) nustatyti apgalvoto išleidimo sąlygų pakeitimus;

3) atšaukti leidimą;

Tačiau administracinė valdžios institucija gali laikinai apriboti ar uždrausti tokio produkto naudojimą ar pateikimą rinkai, jei yra pagrįstų priežasčių manyti, kad produktas, kuriam kita valstybė narė ar kita Susitariančioji Šalis išdavė leidimą, kelia riziką visuomenės sveikatai ar aplinkai.“

4) nurodyti sunaikinti genetiškai modifikuotus organizmus ir, jei leidimą turintis asmuo ar tokius produktus turintys asmenys šio nurodymo nevykdo, pati juos sunaikinti.

II. Išskyrus neatidėliotinus atvejus, šių priemonių galima imtis tik tada, jei leidimą turinčiam asmeniui buvo suteikta galimybė pateikti savo pastabas.“

keliami rizika, ši institucija atlieka naują rizikos vertinimą ir leidžia su informacija apie šiuos elementus susipažinti visuomenei.

11. Kodekso L537-1 straipsnyje, kuris išdėstytas minėtoje III antraštinėje dalyje, numatyta:

Kompetentinga administracinė valdžios institucija pagal (Kodekso) L535-2 straipsnį gali pareikalauti, kad už apgalvotą išleidimą atsakingas asmuo pakeistų apgalvoto išleidimo sąlygas, jį sustabdytų arba visiškai nutrauktų, ir apie tai praneša visuomenei.“

„Šios antraštinės dalies III, V ir VI skyrių taikymo tvarka nustatoma Valstybės Tarybos (*Conseil d'État*) dekretu.“

13. 2007 m. kovo 19 d. Dekreto Nr. 2007-359 dėl leidimų pateikti rinkai ne maistui skirtus produktus, kuriuos visiškai arba iš dalies sudaro genetiškai modifikuoti organizmai, išdavimo tvarkos 16 straipsnyje numatyta:

12. 2007 m. kovo 19 d. Dekreto Nr. 2007-358 dėl produktų, kuriuos visiškai arba iš dalies sudaro genetiškai modifikuoti organizmai, apgalvoto išleidimo į aplinką kitais nei tiekimo rinkai tikslais 16 straipsnyje nurodyta:

„(Kodekso) L535-2 straipsnio I dalyje nurodytos priemonės, kurių imasi kompetentinga administracinė valdžios institucija, yra laikino pobūdžio. Didelės rizikos atveju šių priemonių imamasi skubos tvarka ir tinkamai pranešama visuomenei.

„Jei kompetentinga administracinė valdžios institucija turi informacijos apie naujus elementus, galinčius turėti sunkių padarinių, susijusių su visuomenės sveikatai ir aplinkai

Kompetentinga administracinė valdžios institucija informuoja Europos Bendrijų Komisiją ir valstybes nares apie priemones, kurių buvo imtasi, ir pagrindžia savo sprendimą pateik-

dama naują rizikos aplinkai įvertinimą, nurodydama, ar turėtų būti keičiamos sutikimo sąlygos arba ar turėtų būti nutrauktas sutikimo galiojimas, ir prireikus pridėdama naują ar papildomą informaciją, kuria ji rėmėsi priimdama sprendimą.“

III — Ginčo aplinkybės

A — Sprendimas byloje *Komisija prieš Prancūziją (C-419/03)*

14. Sprendimo byloje *Komisija prieš Prancūziją (C-419/03)* rezoliucinės dalies 1 punkte nurodyta, kad „per nustatytą terminą nepriėmusi <...> Direktyvos 2001/18/EB <...> nuostatas, kurios skiriasi nuo <...> Tarybos direktyvos 90/220/EEB <...> nuostatų ar jas papildo, į nacionalinę teisę perkeliančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 2001/18“.

B — *Ikiteisminė procedūra*

15. 2004 m. lapkričio 5 d. Komisija paprašė Prancūzijos valdžios institucijų pateikti informaciją apie priemones, kurių Prancūzijos Respublika ėmėsi minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją (C-419/03)* įgyvendinti. 2005 m. vasario 4 d. Prancūzijos valdžios institucijos Komisijai pranešė apie tai, kad buvo sudaryta parlamentinė tiriamoji misija dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir Prancūzijos Respublika ketina perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 nuostatas šiai misijai užbaigus savo darbą. 2005 m. vasario 21 d. Prancūzijos valdžios institucijos Komisijai nusiuntė 2005 m. sausio 26 d. Dekretą Nr. 2005-51. Šių institucijų nuomone, minėtas dekretas prisidėjo prie Direktyvos 2001/18 perkėlimo į nacionalinę teisę.

16. 2005 m. liepos 13 d. Komisija pagal EB 228 straipsnį išsiuntė Prancūzijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriuo šią valstybę informavo, kad priemonės, kurių buvo imtasi, nėra pakankamos minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją (C-419/03)* įvykdyti. Komisija atkreipė dėmesį į galimas pinigines sankcijas dėl Teisingumo Teismo sprendimo nevykdymo ir nustatė dviejų mėnesių terminą Prancūzijos Respublikai imtis visų būtinų priemonių minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* įvykdyti. Kadangi 2005 m. rugsėjo 22 d. Prancūzijos Respublikos pateiktas atsakymas Komisijos netenkino, pastaroji 2005 m. gruodžio 19 d. išsiuntė Prancūzijos Respublikai pagrįstą nuomonę, kurioje konstatavo, kad nepriėmusi būtinų priemonių minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* įvykdyti ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį. Komisija pareikalavo

iš Prancūzijos Respublikos imtis priemonių, kad per du mėnesius nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo būtų tinkamai į ją atsižvelgta.

(C-419/03) dėl <...> Direktyvos 2001/18/EB <...> nuostatų, kurios skiriasi nuo <...> Tarybos direktyvos 90/220/EEB <...> nuostatų ar jas papildyti, neperkėlimo į nacionalinę teisę, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal (EB) 228 straipsnio 1 dalį,

17. 2006 m. vasario 20 d. Prancūzijos valdžios institucijos Komisijai nusiuntė įstatymo projekto, skirto Direktyvai 2001/18 į nacionalinę teisę perkelti (toliau – 2006 m. Įstatymo projektas), kurį buvo planuojama priimti 2006 m. antrojo ketvirčio pabaigoje, tekstą. 2006 m. gegužės 8 d. Prancūzijos valdžios institucijos pranešė Komisijai apie tai, kad 2006 m. kovo 23 d. Senatas priėmė 2006 m. Įstatymo projektą ir 2006 m. kovo 24 d. jis buvo pateiktas Nacionalinei asamblėjai (*Assemblée nationale*). Tokiomis aplinkybėmis manydama, kad Prancūzijos Respublika vis dar neužtikrino minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) įvykdymo, Komisija 2007 m. vasario 28 d. pareiškė šį ieškinį.

IV — Procesas Teisingumo Teisme ir šio proceso metu įvykę pokyčiai

18. Savo ieškiniu Komisija Teisingumo Teismo prašo:

„— pripažinti, kad, nesiėmusi visų priemonių įvykdyti Teisingumo Teismo <...> sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*

— nurodyti Prancūzijos Respublikai mokėti Komisijai į sąskaitą „Europos Bendrijos nuosavi ištekliai“ 366 744 eurų periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* dieną nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo,

— nurodyti Prancūzijos Respublikai sumokėti Komisijai į sąskaitą „Europos Bendrijos nuosavi ištekliai“ vienkartinę sumą, lygią 46 660 eurų už kiekvieną vėlavimo įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* dieną nuo minėto sprendimo priėmimo dienos iki:

— jo visiško įvykdymo dienos (jei tai įvyks iki sprendimo šioje byloje priėmimo) arba

- sprendimo šioje byloje priėmimo dienos (jei iki tol minėtas sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* nebus visiškai įvykdytas),

nepateikė jokių paaiškinimų nei raštu, nei žodžiu.

- priteisti iš Prancūzijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.“

21. 2007 m. kovo 20 d. Prancūzijos valdžios institucijos laišku pranešė Komisijai, kad tą dieną Prancūzijos Respublikos oficialiajame leidinyje (*Journal officiel de la République française*) buvo paskelbti trys dekretai ir trys potvarkiai, skirti Direktyvos 2001/18 nuostatomis į nacionalinę teisę perkelti. Šie dekretai ir potvarkiai buvo pridėti prie Prancūzijos Respublikos atsiliepimo į ieškinį šioje byloje.

19. Prancūzijos vyriausybė Teisingumo Teismo prašo:

„pripažinti, kad Prancūzijos Respublika nutraukė minėtame 2004 m. liepos 15 d. Sprendime *Komisija prieš Prancūziją* nustatytą pažeidimą, ir atitinkamai atmesti Komisijos reikalavimus, kad Prancūzijos Respublikai būtų paskirta sumokėti periodinę baudą ir vienkartinę sumą, taip pat priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas. Vis dėlto, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų paskirti Prancūzijos Respublikai vienkartinę sumą, ši valstybė narė Teisingumo Teismo prašo atsižvelgti į nagrinėjamos bylos aplinkybes, kurios leistų Teisingumo Teismui nustatyti daug mažesnes sumas nei Komisijos nurodytos sumos.“

22. Atsiliepime į ieškinį ir per teismo posėdį Prancūzijos vyriausybė pripažino, kad ieškinio šioje byloje pateikimo momentu ji nebuvo priėmusi priemonių, būtinų minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* įvykdyti.

23. Dublike Komisija nurodo, jog nepaisant to, kad šios išvados 21 punkte nurodytais dekretais ir potvarkiais į nacionalinę teisę buvo perkelta daug Direktyvos 2001/18 nuostatų, šios Direktyvos 8 straipsnio 2 dalis, 17 straipsnio 1, 2 ir 9 dalys, 19 ir 23 straipsniai vis dar turi būti perkelti į nacionalinę teisę. Todėl Komisija dublike Teisingumo Teismo prašo:

20. 2007 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Čekijos Respublikai buvo leista įstoti į bylą Prancūzijos Respublikos pusėje. Šioje byloje Čekijos Respublika

- sumažinti šios išvados 18 punkte nurodytą jos siūlytą periodinės baudos už kiekvieną dieną dydį proporcingai minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) įvykdymo laipsniui,

- pakoreguoti šios išvados 18 punkte nurodytą jos siūlytą vienkartinės sumos dydį proporcingai įvykdymo laipsniui, tačiau tik dėl jos dalies, atitinkančios laikotarpį nuo 2007 m. kovo 21 d.⁶ iki:

- minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo (jei tai įvyks iki sprendimo šioje byloje priėmimo),

- sprendimo šioje byloje priėmimo (jei iki tol minėtas sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* nebus visiškai įvykdytas).

24. 2008 m. kovo 12 d. vykusiame teismo posėdyje, per kurį Komisija ir Prancūzijos vyriausybė pateikė žodinius paaiškinimus, Komisija laikėsi nuomonės, kad Prancūzijos Respublika tinkamai perkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 17 straipsnio 1, 2 ir 9 dalis.

6 — Komisijos nuomone, šios išvados 21 punkte nurodyti trys dekretai ir trys potvarkiai įsigaliojo 2007 m. kovo 21 d.

V — Įsipareigojimų neįvykdymas

25. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką data, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą pagal EB 228 straipsnį, yra pagal minėtą nuostatą pateiktoje pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaiga⁷. Šiuo atveju akivaizdu, kad tuo metu, kai pasibaigė pagrįstoje nuomonėje, kuri jai buvo pateikta 2005 m. gruodžio 19 d., nustatytas terminas, Prancūzijos Respublika dar nebuvo priėmusi priemonių, būtinų minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) įvykdyti.

26. Atsižvelgiant į tai, manau, kad nepriėmusi priemonių, būtinų minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) įvykdyti, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį.

7 — Žr. 2005 m. liepos 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02, Rink. p. I-6263, 30 punktas); 2006 m. liepos 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-119/04, Rink. p. I-6885, 27 punktas); 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-503/04, Rink. p. I-6153, 19 punktas) ir 2008 m. sausio 10 d. Sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (C-70/06, Rink. p. I-1, 18 punktas).

VI — Dėl piniginių sankcijų

A — Įvadinės pastabos

27. Kadangi Komisija, be kita ko, prašo paskirti Prancūzijos Respublikai periodinę baudą, reikia nustatyti, ar nurodytas išpareigojimų nevykdymas truko iki to laiko, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo faktines aplinkybes⁸. Todėl būtina išnagrinėti, ar Prancūzijos Respublika vis dar tęsė išpareigojimų nevykdymą, neperkeldama į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies bei 19 ir 23 straipsnių.

B — Sprendimo Komisija prieš Prancūziją (C-419/03) neįvykdymo laipsnis

1. Bylos šalių argumentai

28. Komisija teigia, kad per su šia byla susijusią ikiteisminę procedūrą Prancūzijos valdžios institucijos nurodė, kad tam tikras

Direktyvos 2001/18 nuostatas perkelti į nacionalinę teisę būtina įstatymo galią turinčiu teisės aktu, o ne įstatymo įgyvendinamaisiais teisės aktais. Ši institucija taip pat nurodo, kad Kodekso L531-1–L537-1 straipsnių nuostatoje įtvirtintas teisinis reglamentavimas taikomas genetiškai modifikuotiems organizmams, taigi, jis nustatytas Kodekso dalyje, turinčioje įstatymo galią. Komisija mano, kad atsiliepime į ieškinį Prancūzijos vyriausybė nepaaiškino, kodėl vėliau Direktyvą 2001/18 buvo galima perkelti į nacionalinę teisę įstatymo įgyvendinamuoju teisės aktu, o ne įstatymo galią turinčiu teisės aktu, ir tvirtina, kad Prancūzijos vyriausybė turi pagrįsti šį pasirinkto perkėlimo į nacionalinę teisę būdo pakeitimą.

29. Komisija nurodo, kad Prancūzijos valdžios institucijos tinkamai neperkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies. Ši institucija nurodo, kad Kodekso L535-2 straipsnis, kuris nebuvo pakeistas ir yra taikomas nepriklausomai nuo bet kokių įgyvendinančiųjų priemonių, visų pirma Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnio, administracinėms valdžios institucijoms suteikia daug didesnes teises imtis veiksmų, nei numatyta Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalyje. Nors Kodekso L535-2 straipsnis administracinėms valdžios institucijoms suteikia teisę imtis priemonių, kurios numatytos Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalyje, šios priemonės gali būti priimtos, viena vertus, nepranešant apie jas visuomenei ir, kita vertus, remiantis paprastu naujai atliktu rizikos vertinimu, o ne informacija apie galimus sunkius padarinius, susijusius su žmonių sveikatai ir aplinkai keliamą riziką, kaip numatyta Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalyje.

⁸ — Šiuo klausimu žr. sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 31 punktą.

30. Komisija tvirtina, kad Prancūzijos valdžios institucijos visiškai ir tinkamai neperkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 19 straipsnio, kuris nustato GMO naudojimo Bendrijoje sąlygas. Komisijos nuomone, Kodekso L533-6 straipsnyje konkrečiai nurodomi kitų valstybių narių pagal Direktyvą 90/220 išduoti leidimai, todėl nėra atsižvelgiama į leidimus, kuriuos kitos valstybės narės išduoda pagal Direktyvą 2001/18.

31. Komisija mano, kad Prancūzijos valdžios institucijos tinkamai neperkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 23 straipsnyje numatytos apsaugos sąlygos, kuri, esant tam tikroms sąlygoms, valstybei narei leidžia laikinai apriboti arba uždrausti GMO naudojimą ir (arba) pardavimą savo teritorijoje. Komisija pabrėžia tą aplinkybę, kad, norint pasinaudoti Direktyvos 2001/18 23 straipsnyje įtvirtinta apsaugos sąlyga, turi būti žinoma naujos ar papildomos informacijos, gautos po to, kai buvo duotas sutikimas, arba turi būti naujų ar papildomų mokslo žinių, dėl kurių reikėtų atlikti pakartotinį turimos informacijos įvertinimą. Komisija teigia, kad atitinkamų Prancūzijos teisėje įtvirtintų nuostatų taikymo apimtis yra daug platesnė nei Direktyvos 2001/18 23 straipsnis. Todėl Kodekso L533-6 straipsnis, susijęs su kitų valstybių narių išduotais leidimais, leidžia dėl „pagrįstų priežasčių“ apriboti ar uždrausti produktų naudojimą ar pateikimą rinkai. Kodekso L535-2 straipsnis, susijęs su kompetentingų Prancūzijos valdžios institucijų išduotais leidimais, kompetentingoms valdžios institucijoms leidžia „kiekvienam atveju, kai tai pateisinama atsižvelgiant į naujai atliktą rizikos, kurią genetiškai modifikuotų organizmų buvimas gali kelti visuomenės sveikatai ar aplinkai, vertinimą“, sustabdyti leidimo galiojimą, nustatyti apgalvoto išleidimo sąlygų pakeitimus, atšaukti leidimą ar, be kita ko, nurodyti sunaikinti genetiškai modi-

fikuotus organizmus. Be to, Dekreto Nr. 2007-359 16 straipsnis leidžia atlikti pakartotinį aplinkai keliamos rizikos vertinimą, kai neturima naujos ar papildomos informacijos arba nėra naujų ar papildomų mokslo žinių.

32. Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad pagal Direktyvos 2001/18 34 straipsnio 1 dalį ir EB 249 straipsnį pasirinkimas, ar direktyvą įgyvendinti įstatymo galią turinčiu teisės aktu, ar įstatymo įgyvendinamuoju teisės aktu, priklauso nuo kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistemos. Kaip nurodo ši vyriausybė, Prancūzijos Konstitucinė Taryba (*Conseil constitutionnel*) konstatavo, kad Konstitucijai neprieštarauja įstatymas, kuriame yra įstatymo įgyvendinamajam teisės aktui būdingų nuostatų. Be to, Dekretas Nr. 2007-358 ir Dekretas Nr. 2007-359 buvo priimti gavus Prancūzijos Valstybės Tarybos (*Conseil d'État*) nuomonę ir jos laikantis.

33. Prancūzijos vyriausybė teigia, kad Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalis buvo tinkamai perkelta į nacionalinę teisę Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsniu, kuris, remiantis Kodekso L537-1 straipsniu, nustato šio Kodekso L535-2 straipsnio nuostatų taikymo sąlygas. Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnyje numatyta, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalyje išdėstytas sąlygas, kad jei kompetentinga administracinė valdžios institucija turi informacijos apie naujus elementus, galinčius turėti sunkių padarinių, susijusių su visuomenės sveikatai ir aplinkai keliamą

rizika, ši institucija atlieka naują rizikos vertinimą ir leidžia su informacija apie šiuos elementus susipažinti visuomenei. Tokiais atvejais minėtoji institucija pagal Kodekso L535-2 straipsnį gali pakeisti apgalvoto išleidimo sąlygas arba sustabdyti ar visiškai atšaukti tokio išleidimo leidimą ir apie tai praneša visuomenei.

34. Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad Direktyvos 2001/18 19 straipsnis buvo tinkamai perkeltas į nacionalinę teisę. Nepaisant to, kad Kodekso L533-6 straipsnyje nurodyti kitų valstybių narių pagal Direktyvą 90/220 išduoti leidimai, ši Kodekso straipsnį reikia aiškinti kaip nurodantį ir Direktyvą 2001/18, atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 2001/18 36 straipsnyje numatyta, kad nuorodos į Direktyvą 90/220, kuri buvo panaikinta, laikomos nuorodomis į Direktyvą 2001/1. Be to, pagal Prancūzijos teismų praktiką, kai įstatymo įgyvendinamajame teisės akte yra nuoroda į įstatymą, kuris buvo panaikintas ir pakeistas įstatymu, turinčiu toki pat reguliavimo objektą, nacionalinis teisėjas privalo nuorodą į pirmąjį įstatymą laikyti nuoroda į antrąjį įstatymą. Kita vertus, pagal Prancūzijos Valstybės Tarybos (*Conseil d'État*) praktiką administracinės valdžios institucijos privalo nacionalinės teisės aktus aiškinti taip, kad atitiktų Bendrijos direktyvas. Prancūzijos vyriausybė taip pat nurodo, kad kitose valsty-

bėse narėse pagal Direktyvą 2001/18 išduoti leidimai buvo ne kartą pripažinti Prancūzijoje.

35. Prancūzijos vyriausybė laikosi nuomonės, kad Direktyvos 2001/18 23 straipsnis taip pat buvo tinkamai perkeltas į nacionalinę teisę. Ši vyriausybė nurodo, kad, priešingai nei teigia Komisija, pagal Prancūzijos teisę nėra dviejų apsaugos sąlygų. Ji tvirtina, kad Kodekso L533-6 straipsnis tik suteikia kompetentingai valdžios institucijai įgaliojimus sustabdyti kitų valstybių narių išduotų leidimų galiojimą, o šio Kodekso L535-2 straipsnyje išdėstytos sąlygos, pagal kurias gali būti sustabdytas Prancūzijos valdžios institucijų pagal Kodekso L533-5 straipsnį išduotų leidimų ar kitų valstybių narių išduotų leidimų galiojimas. Be to, Prancūzijos vyriausybė mano, kad Komisija nepagrįstai teigia, jog Kodekso L535-2 straipsnio taikymo sritis pernelyg plati. Nors šiame straipsnyje nereikalaujama, kad pakartotinis vertinimas būtų atliktas gavus naujos ar papildomos informacijos arba esant naujų ar papildomų mokslo žinių, Prancūzijos vyriausybė atkreipia dėmesį, kad neturint tokios informacijos pakartotinai atlikto vertinimo rezultatai negali kaip nors skirtis nuo pradinio vertinimo, kurio pagrindu buvo išduotas leidimas, rezultatų. Dėl Dekreto Nr. 2007-359 16 straipsnio Prancūzijos vyriausybė nurodo, kad ši nuostata įtvirtina Direktyvos 2001/18 23 straipsnyje nustatytą įpareigojimą informuoti Komisiją ir valstybes nares apie veiksmus, kurių buvo imtasi, ir pagrįsti savo sprendimą pateikiant pakartotinį rizikos aplinkai įvertinimą, nurodant, ar turėtų būti keičiamos sutikimo

sąlygos arba ar turėtų būti nutrauktas sutikimo galiojimas ir tam tikrais atvejais pridedant naujos ar papildomos informacijos, kuria ji rėmėsi priimdama sprendimą.

nuomonės, jog šiai direktyvai perkelti į nacionalinę teisę reikia tiek įstatymo galią turinčio teisės akto, tiek įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų.

2. Įvertinimas

36. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką valstybė narė negali remtis vidaus teisės nuostatomis, praktika ar padėtimi tam, kad pateisintų iš Bendrijos teisės kylančių įsipareigojimų neįvykdymą⁹. Todėl manau, kad negalima pritari ti Prancūzijos vyriausybės raštu ir žodžiu pateiktiems argumentams dėl vidaus problemų, kurių kilo priimant teisės aktus dėl GMO, siekiant pateisinti Bendrijos teisės nesilaikymą, visų pirma, dėl tinkamo Direktyvos 2001/18 neperkėlimo į nacionalinę teisę ir minėtojo Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) neįvykdymo.

37. Savo paaiškinimuose Komisija pabrėžia, kad Prancūzijos vyriausybė turi nurodyti, kodėl, šios vyriausybės nuomone, pakanka priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, kad Direktyva 2001/18 būtų perkelta į nacionalinę teisę, kai anksčiau ji laikėsi

38. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką direktyvos nuostatos turi būti įgyvendinamos numatant neginčijamą privalomąją galią ir konkrečiai, tiksliai bei aiškiai¹⁰. Nuostatos, skirtos tam, kad būtų užtikrintas direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę, privalo sukurti teisinę sąlygas, kurios būtų pakankamai tikslios, aiškios ir skaidrios, kad suteiktų galimybę privatiems asmenims žinoti savo pareigų ir teisių apimtį ir prireikus jomis remtis nacionaliniuose teismuose¹¹.

39. Taip pat reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Komisija procese pagal EB 228 straipsnį turi pateikti Teisingumo Teismui būtinus įrodymus, leidžiančius nustatyti, kiek valstybė narė įvykdė sprendimą dėl įsipareigojimų neįvykdymo¹². Be to, kai Komisija pateikia pakankamai duomenų, leidžiančių įrodyti pažeidimo tęstinumą, atitinkama valstybė narė turi iš esmės ir detalai užginčyti pateiktus duomenis ir jų pasekmes¹³.

9 — 2001 m. birželio 26 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-212/99, Rink. p. I-4923, 34 punktas) ir 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-195/02, Rink. p. I-7857, 82 punktas).

10 — Šiuo klausimu žr., be kitų, 2001 m. spalio 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-354/99, Rink. p. I-7657, 27 punktas).

11 — Žr., be kitų, 1991 m. vasario 28 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-131/88, Rink. p. I-825, 6 punktas).

12 — 2000 m. liepos 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (C-387/97, Rink. p. I-5047, 73 punktas).

13 — Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 56 punktas.

40. Manau, kad vien Komisijos išsakytų bendro pobūdžio pastabų dėl Prancūzijos valdžios institucijų pasirinktų teisinių priemonių, kuriomis Direktyva 2001/18 buvo perkelta į nacionalinę teisę, nepakanka norint konstatuoti, kad perkėlimas į nacionalinę teisę neatitiko šios išvados 38 punkte nurodytos teismų praktikos ir kad dėl to Prancūzijos Respublika neįvykdė minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03). Be to, nemanau, kad per šį procesą Komisija pateikė pakankamai įrodymų, išskyrus kaltinimus dėl pasikeitusio Prancūzijos vyriausybės požiūrio pasirenkant Direktyvai 2001/18 perkelti į nacionalinę teisę skirtas teisines priemones, dėl kurių ši vyriausybė turėtų išsamiai pagrįsti, kodėl Direktyvai 2001/18 į nacionalinę teisę perkelti pakanka įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų ir nereikia priimti įstatymo galią turinčio teisės akto. Todėl, mano nuomone, reikia išnagrinėti Komisijos nurodytus argumentus dėl konkrečių Direktyvos 2001/18 nuostatų netinkamo perkėlimo į Prancūzijos teisę.

41. Dėl kaltinimų, kad Prancūzijos valdžios institucijos tinkamai neperkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies, manau, kad Komisija įrodė, jog Kodekso L535-2 straipsnis, kurio taikymo sritis neabejotinai platesnė nei Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies, nėra aiškiai apribotas labiau varžančių Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnio nuostatų.

42. Nors Kodekso L537-1 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad šio Kodekso skyriaus, kuriame yra L535-2 straipsnis, taikymo tvarka nustatoma Valstybės Tarybos

(*Conseil d'État*) dekretu, o Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnyje faktiškai įtvirtinta dauguma Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų ir iš tikrųjų konkrečiai nurodomas Kodekso L535-2 straipsnis, skaitydamas šias nuostatas ir atsižvelgdamas į bylos šalių argumentus nesu įtikintas, kad Kodekso L535-2 straipsnis yra neišvengiamai apribotas Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnio nuostatų ir todėl Kodekso L535-2 straipsnio visiškai taikymas negali būti užtikrintas be Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnio nuostatų. Todėl, nepaisant Dekreto Nr. 2007-358 16 straipsnio ribojamųjų nuostatų, nemanau, kad Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalis buvo įgyvendinta pakankamai aiškiai ir apibrėžtai bei numatant reikiamus įpareigojimus.

43. Taip pat manau, kad Prancūzijos Respublika tinkamai neperkėlė į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 19 straipsnio, nes Prancūzijos teisėje konkrečiai nenumatytas kitų valstybių narių pagal Direktyvą 2001/18 išduotų leidimų pripažinimas. Mano nuomone, nesant konkrečios nuostatos, numatančios tokių leidimų pripažinimą, kyla tam tikras teisinis netikrumas dėl jų pripažinimo. Tos aplinkybės, kad Kodekso L533-6 straipsnyje nurodytas kitų valstybių narių pagal Direktyvą 90/220 išduotų leidimų pripažinimas, o Direktyvos 2001/18 36 straipsnyje numatyta, kad nuorodos į Direktyvą 90/220 laikomos nuorodomis į Direktyvą 2001/18, nepakanka norint ištaisyti situaciją, susidariusią Prancūzijos teisėje nenumačius konkrečios nuostatos dėl leidimų, išduotų pagal Direktyvą 2001/18, pripažinimo. Be to, mano nuomone, Prancūzijos vyriausybė neįrodė, kad pagal Prancūzijos teismų praktiką įstatymo galią turinčio ar įstatymo įgyvendinamojo teisės akto tekste esanti nuoroda į direktyvą, kuri vėliau buvo panaikinta ir pakeista kita direktyva, turinčia

tokį pat reguliavimo objektą, laikoma nuoroda į pastarąją direktyvą. Taip pat tų aplinkybių, kad pagal Prancūzijos teismų praktiką administracinės valdžios institucijos privalo nacionalinės teisės aktus aiškinti taip, kad atitiktų Bendrijos direktyvas¹⁴, ir kad kitose valstybėse narėse pagal Direktyvą 2001/18 išduoti leidimai iš tikrųjų buvo ne kartą pripažinti Prancūzijoje, nepakanka norint pašalinti teisinį netikrumą dėl aptariamų leidimų pripažinimo, kylantį šiuo tikslu nenumačius konkrečios nacionalinės nuostatos.

esančio kitame produkte, apie kurį buvo tinkamai pranešta ir kurį pateikti rinkai pagal Direktyvą 2001/18 buvo duotas raštiškas sutikimas, atžvilgiu tik tada, jei valstybė narė, remdamasi nauja ar papildoma informacija, gauta po to, kai buvo duotas sutikimas, arba naujomis ar papildomomis mokslo žiniomis, turi svarbių priežasčių manyti, kad GMO, kaip atskiras produktas ar esantis kitame produkte, kelia riziką žmonių sveikatai ar aplinkai. Vis dėlto manau, kaip tvirtina Komisija, kad iš Kodekso L535-2 straipsnio formuluotės aiškiai matyti, jog pagal šią nuostatą nacionalinės administracinės valdžios institucijos gali imtis apsaugos priemonių laikydamosi ne tokių griežtų sąlygų, būtent kai tai pateisinama atsižvelgiant į naujai atliktą rizikos, kurią genetiškai modifikuotų organizmų buvimas gali kelti visuomenės sveikatai ar aplinkai, vertinimą. Taigi, manęs neįtikina Prancūzijos vyriausybės argumentai, kad toks naujas vertinimas iš tikrųjų gali būti atliktas tik sužinojus naujos ar papildomos informacijos ar gavus naujų ar papildomų mokslo žinių.

44. Dėl Direktyvos 2001/18 23 straipsnio manau, kad Prancūzijos Respublika netinkamai perkėlė į nacionalinę teisę šio straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą¹⁵. Pagal Direktyvos 2001/18 23 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą valstybė narė gali imtis apsaugos priemonių GMO, kaip atskiro produkto ar

14 — Reikia pažymėti, kad šioje byloje Prancūzijos vyriausybė nepateikė jokių šį teiginį patvirtinančių įrodymų. Iš tikrųjų, Komisija raštu ir žodžiu pateiktuose paaiškinimuose atkreipė dėmesį, šiuo klausimu Prancūzijos vyriausybei neprieštaraujant, į 2006 m. gegužės 4 d. *Clermont-Ferrand* administracinio teismo sprendimą, kuriame šis teismas, neaiškindamas nacionalinės teisės taip, kad atitiktų Direktyvą 2001/18, panaikino keletą pagal Prancūzijos teisės aktus išduotų leidimų, nes nacionalinės nuostatos, pagal kurias leidimai buvo išduoti, prieštaravo Direktyvoje 2001/18 nustatytoms sąlygoms. Teisingumo Teismui buvo pranešta, kad šiuo metu dėl sprendimo pateiktas apeliacinis skundas. Be to, Prancūzijos vyriausybė savo paaiškinimuose pabrėžė, kad šis sprendimas buvo pavienis ir atsitiktinis atvejis.

15 — Manau, kad Dekreto Nr. 2007-359 16 straipsnis perkelia į Prancūzijos teisę Direktyvos 2001/18 23 straipsnio 1 dalies antrąją ir trečiąją pastraipas.

45. Taigi, manau, kad teismo posėdžio šioje byloje dieną Prancūzijos Respublika nebuvo tinkamai perkėlus į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies, 19 straipsnio ir 23 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos ir todėl nebuvo visiškai įvykdžiusi minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03).

C — *Dėl periodinės baudos*

1. Bylos šalių argumentai

46. Remdamasi skaičiavimo metodu, nustatyti jos Komunikate dėl EB sutarties 228 straipsnio įgyvendinimo (SEC(2005) 1658, toliau – 2005 m. komunikatas), Komisija ieškinyje Teisingumo Teismui siūlo Prancūzijos Respublikai paskirti 366 744 eurų baudą už kiekvieną vėlavimo įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) dieną, pradedant skaičiuoti nuo Teisingumo Teismo sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos ir skaičiuojant iki minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo. Šios baudos dydis apskaičiuotas 600 eurų bazinę sumą dauginant iš pažeidimo sunkumo koeficiento, lygaus 10 (skalė nuo 1 iki 20), ir iš koeficiento, lygaus 2,8 (skalė nuo 1 iki 3), kuris atitinka 28 mėnesius nuo minėtojo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* paskelbimo dienos iki 2006 m. gruodžio 12 dienos, kai Komisija priėmė sprendimą siūlyti paskirti periodinę baudą, taip pat iš Prancūzijos Respublikos mokumo koeficiento, lygaus 21,83, apskaičiuoto remiantis šios valstybės narės bendroju vidaus produktu ir balsų skaičiumi, kurį ši valstybė narė turi Europos Sąjungos Taryboje.

47. Komisija mano, kad Direktyva 2001/18 yra esminis Bendrijos teisės sistemos, reglamentuojančios GMO išleidimą ir pateikimą į rinką, elementas. Direktyva 2001/18 siekiama užtikrinti saugių ir kontroliuojamų biotechnologijų plėtrą Bendrijoje, garantuoti laisvą GMO, kuriuos leidžiama pateikti rinkai pagal šią direktyvą, judėjimą bei apsaugoti žmonių

sveikatą ir aplinką. Prancūzijos Respublikai neperkėlus į nacionalinę teisę tam tikrų šios direktyvos nuostatų, šie tikslai yra pažeidžiami. Komisija tvirtina, kad toks neperkėlimas turi pasekmių privatiems ir viešiesiems interesams ir padarinių, peržengiančių šios valstybės ribas. Todėl Komisija mano, kad dėl tam tikrų Direktyvos 2001/18 nuostatų neperkėlimo į nacionalinę teisę atsiranda didelis teisinis netikrumas GMO srityje ir tai kelia pavojų GMO gamintojų interesams bei GMO biotechnologiniams tyrimams. Šis teisinis netikrumas taip pat gali pakenkti Bendrijos tarptautiniams santykiams.

48. Prancūzijos vyriausybė teigia, kad Direktyva 2001/18 buvo visiškai perkelta į nacionalinę teisę priėmus šios išvados 21 punkte nurodytas priemones ir todėl nėra būtina skirti periodinę baudą.

2. Įvertinimas

49. Jei Teisingumo Teismas nustatytų, kad Prancūzijos Respublika neįvykdė jo 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), pagal EB 228 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą ir atsižvelgdamas į 2005 m. liepos 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02) jis galėtų paskirti šiai

valstybei narei už tai sumokėti vienkartinę sumą ir (arba) periodinę baudą. Kiekvienoje byloje skirtingą piniginę sankciją, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismas¹⁶. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisijos siūlymai dėl piniginių sankcijų neįpareigoja Teisingumo Teismo ir yra tik naudinga gairė. Be to, 2005 m. komunikatas, kuris taip pat neįpareigoja Teisingumo Teismo, prisideda prie šios institucijos veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo¹⁷.

50. Periodinė bauda turi būti nustatyta taip, kad ji, pirma, atitiktų aplinkybes, ir, antra, būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui bei atitinkamos valstybės narės mokumui. Be to, pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti siekiant užtikrinti priverstinį periodinės baudos pobūdį tam, kad Bendrijos teisė būtų taikoma vienodai ir veiksmingai, iš principo yra pažeidimo trukmė, jo sunkumas ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus pirmiausia reikia atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiems ir viešiesiems interesams, taip pat atitinkamos valstybės narės pareigų vykdymo skubumą¹⁸.

51. Kalbant apie šioje byloje nagrinėjamo pažeidimo sunkumą, Komisija iš pradžių ieškinyje siūlė taikyti koeficientą, lygų 10

16 — Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 86 punktas; 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04, Rink. p. I-2461) 58 punktas ir sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 31 punktas.

17 — Šiuo klausimu žr. sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, nurodyto šios išvados 7 išnašoje, 34 punktą.

18 — Žr. sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 38 ir 39 punktus.

(skalė nuo 1 iki 20), remdamasi tuo, kad, jos teigimu, Prancūzijos Respublika nebuvo visiškai perkėlusį į nacionalinę teisę daugelio Direktyvos 2001/18 nuostatų¹⁹. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad teismo posėdžio šioje byloje dieną Komisija neatsisakė savo ieškinio tik dėl trijų Direktyvos 2001/18 nuostatų. Taigi, mano nuomone, pradinio Komisijos siūlymo dėl šioje byloje nagrinėjamo pažeidimo sunkumo aktualumas ir galimybė juo remtis yra riboti.

52. Manau, kad nustatydamas pažeidimo, susijusio su direktyvos neperkėlimu į nacionalinę teisę, sunkumą, Teisingumo Teismas turi ne tik nagrinėti bendrą aptariamą direktyvos reikšmę Bendrijos teisinėje sistemoje, bet taip pat skirti ypatingą dėmesį konkrečių tokios direktyvos nuostatų, kurių valstybė narė neperkėlė į nacionalinę teisę, turiniui ir santykinę reikšmę.

53. Pagal ketvirtą Direktyvos 2001/18 konstatuojamąją dalį gyvi organizmai neatsižvelgiant į tai, ar jie į aplinką yra išleidžiami eksperimento tikslais ar kaip komerciniai produktai, gali aplinkoje daugintis ir kirsti nacionalines sienas. Be to, tokio išleidimo poveikis aplinkai

19 — 3 straipsnio 1 dalis, 6 straipsnio 2 ir 4 dalys, 7 straipsnis, 8 straipsnio 2 dalis, 9 straipsnis, 13 straipsnio 2 ir 6 dalys, 14 straipsnio 1 dalis, 15 straipsnio 2 dalis, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 26 ir 35 straipsniai bei II, III, IV, V, VI ir VII priedai.

gali būti negrįžtamas. Todėl Direktyva 2001/18 siekiama suderinti valstybių narių įstatymus dėl GMO apgalvoto išleidimo į aplinką ir užtikrinti, kad pramonės produktų kūrimas, naudojant GMO, būtų nekenksmingas sukuriant išsamią ir skaidrią įstatymų bazę²⁰. Direktyva 2001/18 taip pat siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, taip pat kad būtų laikomasi Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolo reikalavimų²¹.

54. Dublike Komisija pažymėjo, kad Direktyvos 2001/18 19 straipsnis, susijęs su visoje Bendrijoje galiojančiu sutikimu, kuris pagal šią direktyvą išduodamas pateikti GMO, kaip atskirą produktą ar esantį kitame produkte, rinkai, ir šios direktyvos 23 straipsnis, įtvirtinantis apsaugos sąlygą, yra šios direktyvos „ramsčiai“. Mano nuomone, tokį vertinimą patvirtina, be kitų, Direktyvos 2001/18 19 ir 23 straipsnių tekstas ir 56 konstatuojamoji dalis. Direktyvos 2001/18 19 straipsnyje nustatytas GMO, kaip atskiro produkto ar esančio kitam produkte, kuriam pagal šią Direktyvą išduotas leidimas, abipusis pripažinimas visoje Bendrijoje, o 23 straipsnyje, kuris pavadintas „Apsaugos sąlyga“, labai išsamiai reglamentuojamos ir suderinamos sąlygos, kuriomis valstybė narė gali laikinai apriboti arba uždrausti tokio GMO, kaip atskiro produkto ar esančio kitame produkte, naudojimą ir (arba) pardavimą savo teritorijoje.

20 — Pagal kurią turi būti konsultuojamasi su visuomene dėl GMO apgalvoto išleidimo į aplinką. Žr. Direktyvos 2001/18 2 straipsnį bei septyntą ir dešimtą konstatuojamąsias dalis.

21 — Žr. penktą ir tryliktą Direktyvos 2001/18 konstatuojamąsias dalis.

Prancūzijos Respublikai tinkamai neperkėlus į nacionalinę teisę aptariamą direktyvos 19 straipsnio ir 23 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos, šioje valstybėje narėje, mano nuomone, atsiranda didelis teisinis netikrumas dėl GMO, kuriems buvo išduotas leidimas pagal šią direktyvą, pateikimą rinkai ir apribojimus reglamentuojančių taisyklių esminių aspektų, taip sukeliant pavojų šių produktų laisvam judėjimui. Manau, kad teisinis netikrumas, atsiradęs Prancūzijos Respublikai neperkėlus į nacionalinę teisę šių pagrindinių Direktyvos 2001/18 nuostatų, yra itin žalingas, atsižvelgiant į neginčijamai GMO gaubiantį neaiškumą moksliniu požiūriu. Manau, Prancūzijos Respublikos nurodoma aplinkybė, kad ši valstybė narė, be kita ko, galbūt yra viena pirmaujančių GMO gamintojų Bendrijoje ar galbūt galėjo pripažinti kitų valstybių narių pagal Direktyvą 2001/18 išduotus leidimus, nepašalina ir neišsklaido teisinio netikrumo, kilusio Prancūzijos Respublikai neperkėlus į nacionalinę teisę visų Direktyvos 2001/18 nuostatų.

55. Todėl manau, kad koeficientas, lygus 6 (skalė nuo 1 iki 20), atitinka pažeidimo, kurį Prancūzijos Respublika padarė neperkeldama į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 8 straipsnio 2 dalies, 19 straipsnio ir 23 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos, sunkumą.

56. Dėl pažeidimo trukmės koeficiento manau, kad Teisingumo Teismas neturėtų atsižvelgti į Komisijos siūlymą taikyti koeficientą, lygų 2,8 (skalė nuo 1 iki 3), kuris paremtas 28 mėnesius trukusiu vėlavimu. Iš Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad Komisijos pasiūlytas koeficientas buvo apskaičiuotas remiantis laikotarpiu nuo minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) paskelbimo dienos iki 2006 m. gruodžio 12 dienos, kai Komisija priėmė sprendimą siūlyti paskirti periodinę baudą. Vis dėlto reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką pažeidimo trukmę būtina įvertinti atsižvelgiant į pirmojo sprendimo, kuriuo buvo konstatuotas pažeidimas pagal EB 226 straipsnį, paskelbimo dieną ir momentą, kada vėlesnėje pagal EB 228 straipsnį iškeltoje byloje Teisingumo Teismas imasi vertinti faktines aplinkybes²².

57. Be to, akivaizdu, kad Komisija savo siūlymą taikyti koeficientą, lygų 2,8, pagrindė 2005 m. komunikato 17 punktu, kuriame numatyta, kad „atsižvelgiant į pažeidimo trukmę, bazinei fiksuoto dydžio sumai taikomas ne mažiau kaip 1 ir ne daugiau kaip 3 dydžio koeficientas skaičiuojant po 0,10 per mėnesį nuo Teismo sprendimo remiantis [EB] 226 straipsniu paskelbimo“. Manau, kad

ši 2005 m. komunikato nuostata yra nenuosekli ir kartu neveiksminga, nes pažeidimo trukmės koeficiento atžvilgiu ji nustato didžiausią dydį, lygų 3, nepaisant to, kad pažeidimas gali tęstis ilgiau nei 30 mėnesių. Taip pat turėčiau pažymėti, kad Teisingumo Teismas sprendime *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04) nurodė, kad jis nėra saistomas toje byloje Komisijos pasiūlyta skale nuo 1 iki 3²³.

58. Nagrinėjamu atveju nuo 2004 m. liepos 15 d. paskelbto minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) iki 2008 m. kovo 12 d. įvykusio teismo posėdžio šioje byloje praėjo beveik ketveri metai²⁴. Todėl remdamasis ankstesne Teisingumo Teismo praktika, manau, kad atsižvelgiant į šioje byloje nagrinėjamo pažeidimo trukmę koeficientas, lygus 3, yra labiau tinkamas. Šiuo atžvilgiu pažymėsiu, kad trukmės koeficientas, lygus 3, buvo taikytas dėl tokio pat beveik ketverius metus trukusio vėlavimo tinkamai perkelti į nacionalinę teisę Bendrijos teisės aktus byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04)²⁵. Be to, byloje *Komisija prieš Ispaniją* (C-278/01) Teisingumo Teismas pripažino, kad nustatant pažeidimo trukmės koeficientą galima atsižvelgti į technines priežastis, dėl kurių sunku per trumpą

22 — Žr. sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, minėto šios išvados 16 išnašoje, 71 punktą.

23 — Žr. 71 punktą, kuriame Teisingumo Teismas konstatavo, kad jo „diskrecija nėra ribojama remiantis Komisijos pasiūlyta skale nuo 1 iki 3“ (2006 m. kovo 14 d. Sprendimas, minėtas šios išvados 16 išnašoje).

24 — Be to, nors Prancūzijos Respublika ilgai delsusi ir tik po to, kai Komisija pateikė ieškinį šioje byloje, iš dalies įvykdė minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), praėjo beveik treji metai nuo tos dienos, kai buvo priimtas minėtasis sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), iki teisės aktų, minėtų šios išvados 21 punkte, paskelbimo 2007 m. kovo 20 diena.

25 — Žr. 73 ir 74 punktus (sprendimas minėtas šios išvados 16 išnašoje).

laikotarpi įvykdyti ankstesnį Teisingumo Teismo sprendimą, priimtą pagal EB 226 straipsnį²⁶. Mano nuomone, vidaus problemos, kurios kilo Prancūzijos Respublikai perkeliant į nacionalinę teisę Direktyvą 2001/18, buvo politinio, o ne techninio pobūdžio, todėl į jas nereikėtų atsižvelgti nustatant trukmės koeficientą.

sunkumo, 3 dėl pažeidimo trukmės ir 21,83 dėl Prancūzijos Respublikos mokumo, iš viso gaunama 235 764 eurų suma už kiekvieną uždelstą dieną. Dėl Teisingumo Teismo sprendimo, įpareigojančio priimti teisės akto pakeitimą, kaip ir šioje byloje, įvykdymo pažymėtina, kad paskirta periodinė bauda turi būti skaičiuojama dienomis²⁹.

59. Dėl Komisijos siūlymo padauginti bazinę sumą iš koeficiento, grindžiamo atitinkamos valstybės narės bendroju vidaus produktu ir Taryboje jos turimais balsais, pažymėtina, kad jis tinkamai atspindi šios valstybės narės mokumą, visiškai išsaugant protingą skirtumą tarp įvairių valstybių narių²⁷. Taip pat manau, kad šioje byloje būtų tinkama, kaip siūlo Komisija, pažeidimo trukmės, sunkumo ir valstybės narės mokumo koeficientus padauginti iš bazinės 600 eurų sumos²⁸.

D — Dėl vienkartinės sumos

1. Bylos šalių argumentai

60. Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, bazinę 600 eurų sumą padauginus iš koeficientų, kurių dydžiai būtų: 6 dėl pažeidimo

61. Komisija šioje byloje Teisingumo Teismui siūlo Prancūzijos Respublikai paskirti sumokėti vienkartinę sumą. Tuo atveju, kai valstybė narė nevykdo Teisingumo Teismo pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo, Komisija ketina pagal 228 straipsnį pareikštuose ieškinuose nuolat siūlyti Teisingumo Teismui paskirti vienkartinę sumą³⁰. Komisija taip

26 — Žr. 2003 m. lapkričio 25 d. Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-278/01, Rink. p. I-14141, 53 ir 54 punktai).

27 — Žr. sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, minėto šios išvados 26 išnašoje, 59 punktą ir sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 48 punktą.

28 — Žr. sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 50 punktą, kuriame Teisingumo Teismas patvirtino, kad turi būti naudojama 2005 m. komunikate nustatyta 600 eurų bazinė suma.

29 — Šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, minėto šios išvados 16 išnašoje, 77 punktą ir sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, minėto šios išvados 7 išnašoje, 52 punktą.

30 — Taip pat žr. 2005 m. komunikato 10 punkte pateiktą paaiškinimą.

pat ketina siūlyti paskirti vienkartinę sumą, net jei ankstesnis Teisingumo Teismo pagal EB 226 straipsnį priimtas sprendimas būtų įvykdytas vykstant procesui Teisingumo Teisme pagal EB 228 straipsnį.

62. Komisija teigia, kad pagal 2005 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Prancūziją (C-304/02)* finansinėmis sankcijomis siekiama ne tik paskatinti valstybę narę įvykdyti pagal EB 226 straipsnį priimtą sprendimą, bet jos taip pat turi prevencinį ar atgrasomąjį poveikį. Vienkartinė suma skirta nubausti valstybes nares, kurios nevykdė pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo, už praeities veiksmus, kad valstybėms narėms būtų užkertamas kelias ar jos atgrasomos imtis panašių veiksmų ateityje. Todėl vienkartinė suma turėtų būti mokama net ir tada, kai valstybė narė įvykdė pagal EB 226 straipsnį priimtą sprendimą vykstant procesui pagal EB 228 straipsnį ar iškart po tokioje procese priimto sprendimo.

63. Komisija nurodo, kad jos ankstesnė praktika pagal EB 228 straipsnį siūlyti tik periodinę baudą sukėlė pasekmių, jog už pavėluotą

ankstesnio pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo įvykdymą, jei tai būdavo padaroma iki sprendimo vėlesnėje pagal EB 228 straipsnį iškeltoje byloje priėmimo, buvo netaikomos nuobaudos ir todėl buvo nepakankamai nuo jo atgrasoma. Komisija mano, kad kiekvienas užsitęsęs Teisingumo Teismo sprendimo nevykdymo atvejis pats savaime yra sunkus teisėtumo ir teisinio tikrumo principo teisinėje bendrijoje pažeidimas. Ši institucija teigia, kad dėl kai kurių valstybių narių gana nuosekliai pasirenkamos atidėliojimo taktikos sumenkinama pagal EB 226 straipsnį priimamų sprendimų reikšmė. Atsakydama į Teisingumo Teismo raštu pateiktą klausimą, konkrečiai dėl Prancūzijos Respublikos Komisija nurodė nuo 1996 m. gruodžio iki 2005 m. spalio išsiuntusi jai 50 oficialių pranešimų (iš viso 296, t. y. 16,89 proc.) ir 25 pagrįstas nuomones (iš viso 125, t. y. 20 proc.) pagal EB 228 straipsnį. Per šį laikotarpį Komisija 6 atvejais pareiškė Teisingumo Teisme ieškinius Prancūzijos Respublikai pagal šią nuostatą (iš viso 21, t. y. 28,57 proc.). Todėl Komisija mano, kad nustatyti vienkartinę sumą būtina siekiant atgrasyti valstybes nares nuo naudojimosi tokia atidėliojimo taktika ir užkirsti kelią pakartotinam pažeidimui.

64. Komisija, remdamasi savo 2005 m. komunikatu, mano, kad šioje byloje vienkartinė suma turėtų būti skaičiuojama vienodo 200 eurų dydžio bazinę sumą dauginant iš koeficientų, kurių dydžiai būtų 10 (sunkumo koeficientas) ir 21,83 (mokumo koeficientas), ir tokiu būdu gaunant 43 660 eurų sumą už kiekvieną uždelstą sprendimo *Komisija prieš Prancūziją (C-419/03)* įvykdymo dieną, skaičiuojant nuo to sprendimo paskelbimo dienos

iki visiško jo įvykdymo arba iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos. Komisija taip pat tvirtina, kad šioje byloje Prancūzijos Respublika nebendradarbiavo ikiteisminio proceso metu, ir pažymi, kad ši valstybė net nesilaikė Direktyvos 2001/18 perkėlimo į nacionalinę teisę grafiko, kurį ji sudarė pateikusi šioje byloje pagrįstą nuomonę. Komisija taip pat atkreipia dėmesį į užsitęsusį Prancūzijos Respublikos išipareigojimo perkelti Direktyvą 2001/18 į nacionalinę teisę, kuris turėjo būti įvykdytas iki 2002 m. spalio 17 dienos, nevykdytą. Iš tikrųjų, Prancūzijos Respublika per ketverius metus nuo tos dienos nepriėmė jokių priemonių, kad būtų įvykdytas minėtas Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), išskyrus tik didelės reikšmės neturintį Dekretą Nr. 2005-51. Komisija teigia, kad Prancūzijos Respublikai neįvykdžius sprendimo šioje jautrioje srityje atsirado didelis teisinis netikrumas. Ši institucija taip pat pabrėžia Direktyvos 2001/18, kuria siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, taip pat skatinti biotechnologijų plėtrą ir laisvą GMO judėjimą, svarbą. Komisija taip pat tvirtina, kad ir anksčiau Prancūzijos Respublika buvo ne kartą visa apimtimi neperkėlus į nacionalinę teisę GMO skirtų Bendrijos teisės aktų. Šiuo atžvilgiu Komisija nurodo, kad bylose C-296/01³¹ ir C-429/01³² Teisingumo Teismas pripažino, jog Prancūzijos Respublika neperkėlė į nacionalinę teisę atitinkamai tam tikrų Tarybos direktyvos 90/220/EEB ir Tarybos direktyvos 90/219/EEB³³ nuostatų. Be to, Komisija vėliau pareiškė Prancūzijos Respublikai ieškinį pagal EB 228 straipsnį dėl bylose C-429/01 priimto sprendimo neįvykdymo. Šis ieškinį, užregistruotą numeriu C-79/06,

Komisija vėliau atsiėmė, kai Prancūzijos Respublika įvykdė Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-429/01³⁴.

65. Dublike Komisija teigia, kad atsižvelgdamas į tai, jog 2007 m. kovo 21 dieną minėtas Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) buvo iš dalies įvykdytas³⁵, Teisingumo Teismas turėtų sumažinti Komisijos pasiūlyto vienkartinio mokesčio dydį laikotarpiu nuo tos dienos iki minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo³⁶ arba sprendimo šioje byloje priėmimo³⁷.

66. Prancūzijos Respublika teigia, kad ji įvykdė minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), todėl Komisijos prašymas nurodyti sumokėti vienkartinę sumą šioje byloje neteko prasmės. Nors Komisija 2005 m. komunikate nurodė, kad pagal EB 228 straipsnį iškeltose bylose ji ketina, pirma, nuolat prašyti, kad būtų skiriama vienkartinė suma, ir, antra, neatsisakyti ieškinio net ir tuo atveju, jei valstybė narė nutraukia pažeidimą iki sprendimo priėmimo, toks požiūris, Prancūzijos Respublikos nuomone, prieštarauja EB 228 straipsniui ir su šiuo straipsniu susijusiai Teisingumo

31 — 2003 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (Rink. p. I-13909).

32 — 2003 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (Rink. p. I-14355).

33 — 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyva 90/219/EEB dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo (OL L 117, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 381) su pakeitimais, padarytais 1994 m. lapkričio 7 d. Komisijos direktyva 94/51/EB, suderinančia su technikos pažanga Tarybos direktyvą 90/219/EEB (OL L 297, p. 29).

34 — Žr. 2007 m. vasario 7 d. Teisingumo Teismo trečiosios kolegijos pirmininko nutartį (OL C 82, 2007, p. 27).

35 — Priėmus šios išvados 21 punkte minėtas priemonės, kurios, Komisijos nuomone, įsigaliojo 2007 m. kovo 21 dieną.

36 — Jei tai įvyks iki sprendimo šioje byloje priėmimo.

37 — Jei iki to laiko minėtas sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* nebus visiškai įvykdytas.

Teismo praktikai. Ši valstybė, remdamasi sprendimu *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02), nurodo, kad EB 228 straipsnyje nustatyta procedūra siekiama paskatinti įsipaigojimų nevykdančią valstybę narę kuo greičiau įvykdyti pagal EB 226 straipsnį priimtą sprendimą ir taip užtikrinti veiksmingą Bendrijos teisės taikymą. EB 228 straipsnyje numatytos sankcijos nėra skirtos tam, kad būtų užkirstas kelias kartoti panašius pažeidimus.

67. Prancūzijos Respublika teigia, kad bet kuriuo atveju šioje byloje nėra tenkinamos vienkartinės sumos skyrimo sąlygos. Ji teigia, kad minėtos bylos *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02), vienintelės iki šio momento buvusios bylos, kurioje Teisingumo Teismas paskyrė vienkartinę sumą, aplinkybės negali būti prilygintos šios bylos aplinkybėms, nes su byla *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02) susijęs pažeidimas tęsėsi vienuolika metų ir kėlė grėsmę Bendrijos žuvininkystės ištekliams. Šiuo atžvilgiu Prancūzijos Respublika pabrėžia, kad nuo sprendimo byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) iki ieškinio nagrinėjamoje byloje pateikimo praėjo mažiau nei treji metai ir šis vėlavimas yra panašus ar net trumpesnis už vėlavimą, buvusį bylose *Komisija prieš Graikiją* (C-387/97), *Komisija prieš Ispaniją* (C-278/01), *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04) ir *Komisija prieš Italiją* (C-119/04), kuriose Teisingumo Teismas neskyrė vienkartinės sumos. Dėl pažeidimo sunkumo Prancūzijos Respublika tvirtina, kad minėtoje byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) nebuvo konstatuota, kad Prancūzija neperkėlė į nacionalinę teisę visų Direktyvos 2001/18 nuostatų, o Teisingumo

Teismas pripažino neperkeltomis tik tas nuostatas, kurios skiriasi nuo Direktyvos 90/220 ar ją papildo. Be to, Prancūzijos Respublika nutraukė šį pažeidimą 2007 m. kovą, t. y. praėjus mėnesiui po to, kai buvo pateiktas ieškinyš šioje byloje.

68. Jei šiai nuomonei nebūtų pritarta, Prancūzijos Respublika tvirtina, kad Komisijos pasiūlytas vienkartinės sumos dydis yra pernelyg didelis. Komisijos siūlomas pažeidimo sunkumo koeficientas, lygus 10, yra per didelis atsižvelgiant į tai, kad šioje byloje nagrinėjamo pažeidimo pasekmės yra labai ribotos. Šiuo atžvilgiu Prancūzijos Respublika nurodo, kad dauguma Europoje pateikiamų prašymų išduoti leidimą susiję su genetiškai modifikuotais maisto produktais. Tačiau Direktyva 2001/18 netaikoma genetiškai modifikuotam maistui, skirtam vartoti žmonėms, ir iki 2004 m. balandžio 18 d. reglamentavo tik gyvuliams skirto genetiškai modifikuoto maisto klausimus. Be to, Prancūzijos Respublika teigia, jog nepaisant to, kad tam tikros Direktyvos 2001/18 nuostatos nebuvo perkeltos į nacionalinę teisę, Prancūzijos valdžios institucijos įtvirtino leidimų išdavimo procedūrą, kuri faktiškai atitiko šią Direktyvą, 2005 m. išleisdamos du vadovus dėl genetiškai modifikuotų augalų, kuriuose numatyta Žemės ūkio ministerijos atliekama tyrimo procedūra, prašymo išduoti leidimą reikalavimai ir konsultavimasis su visuomene. Prancūzijos Respublika taip pat mano, kad Komisija negali remtis bylos C-79/06 aplinkybėmis, nes, Prancūzijos Respublikai įvykdžius ankstesnį Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-429/01), Komisija atsiėmė ieškinį toje byloje.

2. Įvertinimas

69. Šios bylos šalys pateiktomis argumentais, susijusiais su Teisingumo Teismo skiriama vienkartinė suma pagal EB 228 straipsnį, neginčija, kad šis Teismas pagal EB 228 straipsnį iškeltose bylose gali skirti kartu ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą. Teisingumo Teismas šią galimybę konkrečiai pripažino ir faktiškai pritaikė byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02)³⁸.

70. Minėtoje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad bendras EB 228 straipsnyje numatytų sankcijų tikslas yra paskatinti įsipareigojimų nevykdančią valstybę narę įvykdyti sprendimą dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir taip užtikrinti Bendrijos teisės veiksmingą taikymą. Be to, Teisingumo Teismas turi, atsižvelgdamas į reikiamą įtikinimo ir atgrasymo laipsnį, nustatyti tinkamas pinigines sankcijas, kad būtų kuo greičiau įvykdytas ankstesnis pagal EB 226 straipsnį priimtas sprendimas ir užkirstas kelias pakartoti panašius Bendrijos teisės pažeidimus³⁹.

38 — Žr. 82 punktą, kuriame Teisingumo Teismas nurodė, kad jam nedraudžiama taikyti abiejų sankcijų, numatytų EB 228 straipsnio 2 dalyje.

39 — Šiuo klausimu žr. 80, 91 ir 97 punktus. Teisingumo Teismas itin akivaizdžiai nurodė, kad EB 228 straipsnyje nustatytomis sankcijomis nėra siekiama atlyginti valstybės narės padarytą žalą (žr. 91 punktą).

71. Taigi, EB 228 straipsnyje įtvirtintos sankcijos, mano nuomone, veikia ne tik kaip pagal EB 226 straipsnį priimtų sprendimų vykdymo užtikrinimo priemonė, bet ir kaip bendro pobūdžio prevencinės priemonės⁴⁰.

72. Nors EB 228 straipsnyje numatytos sankcijos turi bendrą tikslą, Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02) taip pat nusprendė, kad tiek periodinė bauda, tiek vienkartinė suma turi savo funkciją⁴¹. Taigi, Teisingumo Teismo nuomone, periodinės baudos skyrimas atrodo ypač tinkamas, kad valstybė narė būtų paskatinta kuo greičiau nutraukti įsipareigojimų nevykdymą, kuris, nesant tokios priemonės, greičiausiai būtų tęsiamas. Tačiau vienkartinės sumos skyrimas labiau grindžiamas atitinkamos valstybės narės pareigų nevykdymo pasekmėmis privatiems ir viešiesiems interesams, pavyzdžiui, kai įsipareigojimai buvo nevykdomi ilgą laiką nuo pirmojo tai nustačiusio sprendimo⁴².

40 — Iš Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02, minėto šios išvados 7 išnašoje) aiškiai išplaukia, kad nors EB 228 straipsnyje numatytos sankcijos turi vieną pagrindinį bendrą tikslą užtikrinti, kad kuo labiau būtų laikomasi Bendrijos teisės, šio tikslo siekiama dviem būdais. Konkrečiu atveju darant susijusiai valstybei narėi tinkamą ekonominį poveikį, EB 228 straipsnyje numatytais sankcijomis siekiama užkirsti kelią pažeidimui, kai valstybė narė nevykdo konkretaus pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo, ir kartu bendresne prasme valstybės narės atgrasomos ir sulaukiamos nuo panašių pažeidimų darymo ateityje.

41 — Šiuo klausimu žr. sprendimo 84 punktą.

42 — Šiuo klausimu žr. sprendimo 81 punktą.

73. Be to, nors EB 228 straipsnyje numatytos sankcijos turi bendrą tikslą, nuo tada, kai 2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismas priėmė pirmąjį sprendimą pagal EB 228 straipsnį byloje *Komisija prieš Graikiją*⁴³, jis vienkartinę sumą kaip sankciją taikė tik vienoje byloje, o būtent byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02). Mano nuomone, iš beveik aštuonerių metų Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad siekiant užtikrinti Bendrijos teisės laikymąsi konkrečiu EB 228 straipsnio pažeidimo atveju gali būti ir nebūtina paskirti ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą.

74. Todėl manau, kad Komisijos požiūris kaip sankciją nuolat skirti vienkartinę sumą, už kurį ji pasisakė ne tik šioje byloje pateiktuose paaiškinimuose, bet taip pat 2005 m. komunikate, gali būti neproporcingas atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes ir todėl jo turėtų būti atsisakyta. Teisingumo Teismas turėtų vadovautis nusistovėjusia praktika, pagal kurią EB 228 straipsnyje numatytos sankcijos taikomos pamatuotai ir selektyviai, kai tai būtina siekiant veiksmingai kovoti su Bendrijos teisės pažeidimais.

43 — Iš tikrųjų, Teisingumo Teismas byloje *Komisija prieš Graikiją* (C-387/97, minėta šios išvados 12 išnašoje), *Komisija prieš Ispaniją* (C-278/01, minėta šios išvados 26 išnašoje), *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04, minėta šios išvados 16 išnašoje) ir *Komisija prieš Portugaliją* (C-70/06, minėta šios išvados 7 išnašoje) neskyrė vienkartinės sumos atitinkamoms įsipareigojimų nevykdančioms valstybėms narėms, nors tuo metu, kai Teisingumo Teismas pagal EB 228 straipsnį iškeltose byloje nagrinėjo faktines aplinkybes, šios valstybės narės nebuvo įvykdžiusios ankstesnių pagal EB 226 straipsnį priimtų sprendimų. Mano nuomone, ši nuosekli Teisingumo Teismo praktika pabrėžia EB 228 straipsnio 2 dalyje numatytą sankcijų autonominį pobūdį. Taigi manau, kad vienkartinės sumos skyrimas valstybei narei nepriklauso nuo periodinės baudos taikymo tokiai valstybei.

75. Šiuo klausimu, remdamasis Teisingumo Teismo praktika, manau, kad konkrečiu atveju skirdamas periodinę baudą Teisingumo Teismas siekia atgrasyti valstybę narę nuo tęstinio pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo nevykdymo, taigi kartu ir nuo jo nevykdymo ateityje, po sprendimo pagal EB 228 straipsnį iškeltoje byloje paskelbimo dienos⁴⁴.

76. Manau, kad skirdamas vienkartinę sumą kaip sankciją Teisingumo Teismas siekia nubausti valstybę narę už praeities veiksmus dėl konkretaus pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo nevykdymo, kai valstybės veiksmai susiję su papildomomis sunkinančiomis aplinkybėmis, dėl kurių valstybės narės pažeidimas, kai greitai ir visiškai neįvykdomas toks sprendimas, tampa dar sunkesnis. Todėl, mano nuomone, taikyti vienkartinę sumą kaip sankciją galima tik tais atvejais, kai tokios papildomos sunkinančios aplinkybės yra įtikinamai nustatytos. Nors iš anksto negalima pateikti baigtinio tokių papildomų sunkinančių aplinkybių sąrašo, jomis, mano nuomone, turėtų būti laikomas valstybės narės atsisakymas *bona fide* bendradarbiauti su Komisija siekiant tinkamu laiku pašalinti pažeidimą. Be to, paskirti vienkartinę sumą

44 — Taip bendrai atgrasydamas visas valstybes nares nuo įsipareigojimų pagal EB Sutartį nesilaikymo. Tai, kad bus pradėta procedūra pagal EB 228 straipsnį ir, be kita ko, gali būti paskirta periodinė bauda, valstybes nares sulauko nuo įsipareigojimų pažeidimo.

kaip sankciją būtų pateisinama, kai valstybės narės pažeidimas daro neleistiną poveikį viešiesiems ir privatiems interesams⁴⁵. Taip pat tokiais atvejais, kai pažeidimu kėsiniama į interesus, kuriuos privalo užtikrinti Bendrija, ar jis kelia pavojų pagrindiniam Bendrijos principui, Teisingumo Teismui gali būti paprasčiau konstatuoti tokių papildomų sunkinančių aplinkybių buvimą ir atitinkamai paskirti vienkartinę sumą kaip sankciją.

77. Manau, kad Teisingumo Teismas iš esmės turėtų atlikti tik tinkamumo paskirti vienkartinę sumą kaip sankciją atsižvelgiant į konkrečias šios bylos aplinkybes analizę. Mano nuomone, sprendžiamas dėl vienkartinės sumos paskyrimo valstybei narei Teisingumo Teismas į kitus valstybės narės pažeidimus turėtų atsižvelgti tik tuo atveju, jei Komisija, pateikdama svarių įrodymų, įrodo, kad susijusi valstybė narė struktūriškai arba nuolat nevykdo pagal EB 226 straipsnį priimtų sprendimų. Šiuo atžvilgiu manau, kad Komisijai nepakanka pateikti vien statistinių duomenų apie valstybės narės nevykdomus sprendimus, priimtus pagal EB 226 straipsnį.

45 — Šiuo klausimu manau, kad byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-304/02, minėta šios išvados 7 išnašoje) Teisingumo Teismas paskyrė Prancūzijos Respublikai vienkartinę sumą kaip sankciją, nes pažeidimas minėtoje byloje tęsėsi ilgą laiką ir per šį laiką buvo padarytas didelis poveikis viešiesiems ir privatiems interesams, susijusiems su žuvininkystės ištekliais. Be to, iš šios bylos faktinių aplinkybių matyti, kad Prancūzijos Respublika nebendradarbiavo su Komisija, kad būtų nutrauktas pažeidimas.

78. Atsižvelgdamas į tai, kad vienkartine suma siekiama, kaip nurodžiau, nubausti valstybę narę už sprendimų, priimtų pagal EB 226 straipsnį, nevykdymą, kai tai susiję su papildomomis sunkinančiomis aplinkybėmis, manau, kad šios sankcijos dydis turi būti nustatytas toks, kad atitiktų šias konkrečias aplinkybes. Todėl manau, kad šioje byloje ir, tiesą sakant, 2005 m. komunikate Komisijos siūlomu vienkartinės sumos apskaičiavimo metodu⁴⁶, pagrįstu, be kita ko, tuo pačiu pažeidimo sunkumo koeficientu, kuris taikomas periodinės baudos atveju, ir dienų, kai toliau vykdomas pažeidimas, skaičiumi, neįvertinamos šios konkrečios aplinkybės.

79. Dėl to, ar šioje byloje būtų tinkama skirti vienkartinę sumą kaip sankciją, pirmiausia turėčiau pažymėti, kad, atsižvelgdamas į šios išvados 36–45 punktuose išdėstytus argumentus, manau, jog teismo posėdžio šioje byloje dieną Prancūzijos Respublika nebuvo visiškai įvykdžiusi minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03). Todėl, mano nuomone, neturi reikšmės per šį procesą bylos šalių išsakyti argumentai, ar vienkartinės sumos nustatymas turėtų prasme, kai Prancūzijos Respublika įvykdė minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* vykstant procesui šioje byloje.

46 — Žr. 2005 m. komunikato 17–24 punktus. Reikėtų pažymėti, kad 2005 m. komunikate taip pat nustatytas mažiausias vienkartinės sumos dydis, kuris Prancūzijos Respublikos atveju yra lygus 10 915 000 eurų.

80. Bet kuriuo atveju tokia aplinkybė, kad valstybė narė įvykdė pagal EB 226 straipsnį priimtą sprendimą prieš tai, kai Teisingumo Teismas ėmėsi nagrinėti faktines (bylos) aplinkybes pagal EB 228 straipsnį iškeltoje byloje, neturi reikšmės, nes vienkartinė suma yra vienkartinio pobūdžio sankcija, skirta nubausti valstybę narę už praeities veiksmus⁴⁷, kurie, mano nuomone, atliekami gerokai anksčiau, nei pareiškiamas ieškinys pagal EB 228 straipsnį. Tokiais atvejais Teisingumo Teismas gali nustatyti vienkartinę sumą, jei Komisija įrodo, kad valstybė narė neįvykdė pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo per pagrįstoje nuomonėje, pateiktoje remiantis EB 228 straipsniu, nurodytą terminą, su sąlyga, kad nustatoma, kaip nurodyta šios išvados 76–78 punktuose, papildomų sunkinančių aplinkybių, pateisinančių tokios sankcijos skyrimą.

81. Manau, kad šioje byloje Komisija neįrodė, kad esama kokių nors papildomų sunkinančių aplinkybių, kurios pateisintų vienkartinės sumos skyrimą.

82. Dėl Komisijos teiginių, kad per ikiteisminę procedūrą Prancūzijos Respublika nebendradarbiavo ar laikėsi „atidėliojimo taktikos“, manau, kad Komisija nepateikė jokių akivaizdžių tokio elgesio įrodymų.

Akivaizdu, kad Prancūzijos Respublika neįvykdė minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) per pagrįstą terminą, ir tai apgailėtina⁴⁸. Tačiau, atsižvelgdamas į šios išvados 15–17 punktuose nurodytą šalių susirašinėjimą, manau, kad per su šia byla susijusią ikiteisminę procedūrą Prancūzijos Respublika priimtiniu būdu atsakė į Komisijos prašymą pateikti informaciją ir nurodė, kad ji ėmėsi konkrečių veiksmų minėtam sprendimui *Komisija prieš Prancūziją* įvykdyti, nors tai padarė pavėluotai ir jie galiausiai buvo nepakankami.

83. Dėl klausimo, ar Prancūzijos Respublikai visa apimtimi neperkėlus į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 buvo padarytas toks poveikis viešiesiems ir privatiems interesams, kad būtų pateisinama skirti vienkartinę sumą, manau, kad Komisija įrodė, jog šis pažeidimas sukėlė teisinį netikrumą srityje, kuriai ir taip būdingas didelis mokslinis neaiškumas⁴⁹. Tačiau nemanau, kad Komisija pateikė, išskyrus šios institucijos tvirtinimus dėl Clermont-Ferrand administraciniame teisme nagrinėtos bylos⁵⁰, pakankamai įrodymų, kad Prancūzijos Respublika, neperkėlus į nacionalinę teisę visų Direktyvos 2001/18 nuostatų ir neįvykdžiusi minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03), padarė tokį neleistiną poveikį viešiesiems ir privatiems interesams, kad būtų pateisinama skirti vienkartinę sumą. Šioje byloje Prancūzijos Respublika teigė, o šiuo klausimu Komisija

47 — Jei pagal EB 226 straipsnį priimto sprendimo nevykdymas susijęs su papildomomis sunkinančiomis aplinkybėmis.

48 — Be to, nereikėtų pamiršti, kad Bendrijos lėšos yra eikvojamoms, kai Komisija būna priversta pradėti procedūrą pagal EB 228 straipsnį ir, iš tikrųjų, net pagal EB 226 straipsnį.

49 — Žr. šios išvados 54 punktą.

50 — Žr. šios išvados 14 išnašą.

neprieštaravo, kad Direktyvos 2001/18 neperkėlimas į nacionalinę teisę visa apimtimi netrukdytų vykdyti biotechnologinių GMO tyrimų. Be to, Prancūzijos Respublika tvirtino, kad 2003, 2005 ir 2006 metais ji daugiau nei bet kuri kita valstybė narė, išskyrus Ispaniją, užregistravo prašymų išduoti GMO išleidimo į aplinką bandymo tikslais leidimus pagal šios Direktyvos B dalį, o nuo 2004 m. iki 2006 m. Prancūzija buvo antroji valstybė Europoje pagal GMO gamybos komerciniais tikslais apimtį. Prancūzijos Respublika taip pat nurodė, ir vėl šiuo atveju nesulaukdama prieštaravimų, kad, priešingai nei tvirtina Komisija, šiai valstybei narei neperkėlus į nacionalinę teisę Direktyvos 2001/18 nebuvo pakenkta Bendrijos tarptautiniams santykiams GMO srityje, nes tarptautinėse derybose minėtos direktyvos visiško neperkėlimo klausimas nė karto nebuvo keltas.

EB 228 straipsnio 1 dalį pažeidimą, už kurį reiktų bausti kaip sankciją paskiriant vienkartinę sumą, ar kad tokią sankciją paskirti būtina prevenciniais tikslais.

85. Todėl manau, kad Prancūzijos Respublikai vienkartinės sumos skirti nereikia.

VII — Dėl bylinėjimosi išlaidų

84. Be to, nesant jokių kitų įrodymų, išskyrus šios išvados 63 punkte paminėtus statistinius duomenis ir 64 punkte nurodytas procedūras, kurias Komisija pradėjo prieš Prancūzijos Respubliką dėl GMO skirtų teisės aktų nevisiško perkėlimo, manau, jog šioje byloje Komisija neįrodė, kad Prancūzijos Respublika padarė tokį įsipareigojimą pagal

86. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Prancūzijos Respublikos ir pastaroji bylą pralaimėjo, manau, kad ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 4 dalį Čekijos Respublika pati padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

VIII — Išvada

87. Atsižvelgdamas į tai, kas pirmiau nurodyta, siūlau Teisingumo Teismui:

- pripažinti, kad nesiėmusi visų priemonių, kad būtų įvykdytas 2004 m. liepos 15 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-419/03) dėl 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinamos Tarybos direktyvą 90/220/EEB nuostatų, kurios skiriasi nuo 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyvos 90/220/EEB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką nuostatų ar jas papildo, neperkėlimo į nacionalinę teisę, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį,
- nurodyti Prancūzijos Respublikai mokėti Europos Bendrijų Komisijai į sąskaitą „Europos Bendrijos nuosavi ištekliai“ 235 764 eurų periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* dieną nuo Teisingumo Teismo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* visiško įvykdymo,
- priteisti iš Prancūzijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas,
- nurodyti, kad Čekijos Respublika padengtų savo bylinėjimosi išlaidas.